

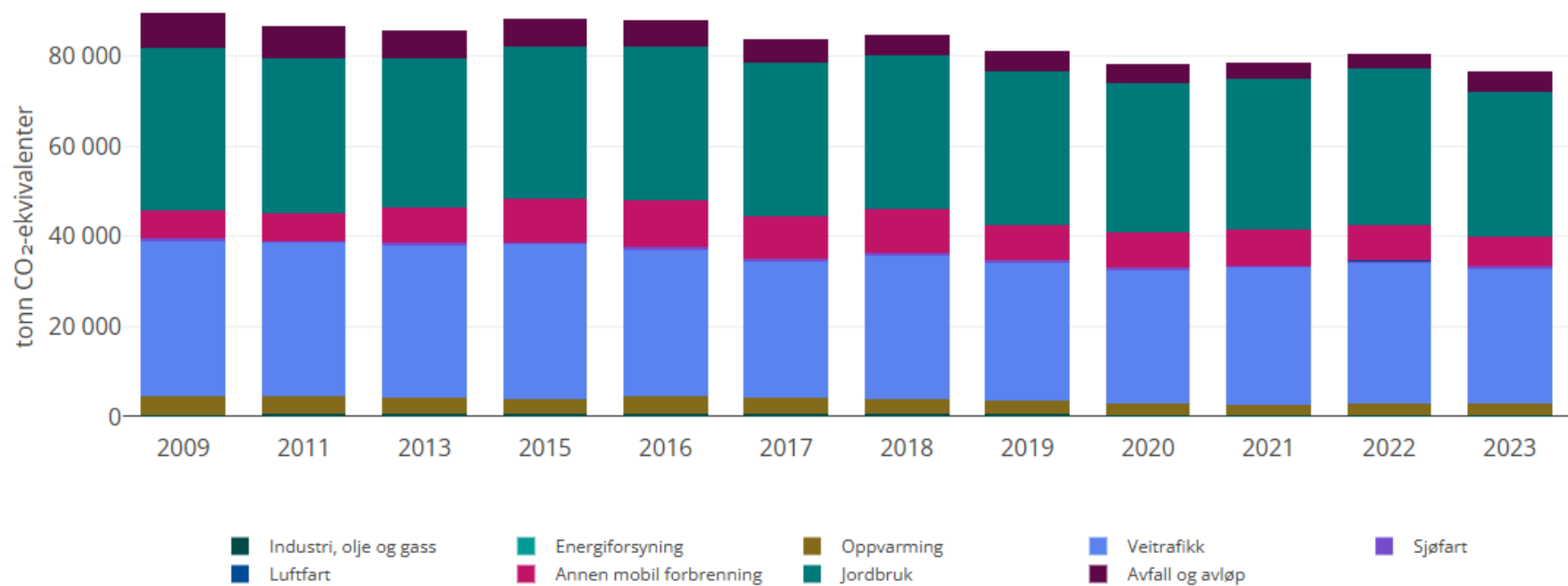

Voss herad

Heradet sitt klimarekneskap – korleis ligg me an?

Faglunsj 25.03.25

Utsleppa i heile Voss herad

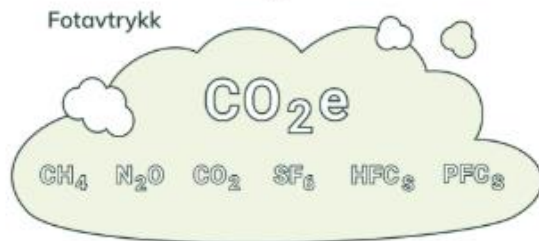
Kilde: Miljødirektoratet

Økonomisk regnskap & fysisk data

Miljøvidet
kryssløpsanalyse og LCA

Kvar kjem tala frå?

Resultat 2024 = 11 426 tonn CO2- ekv.

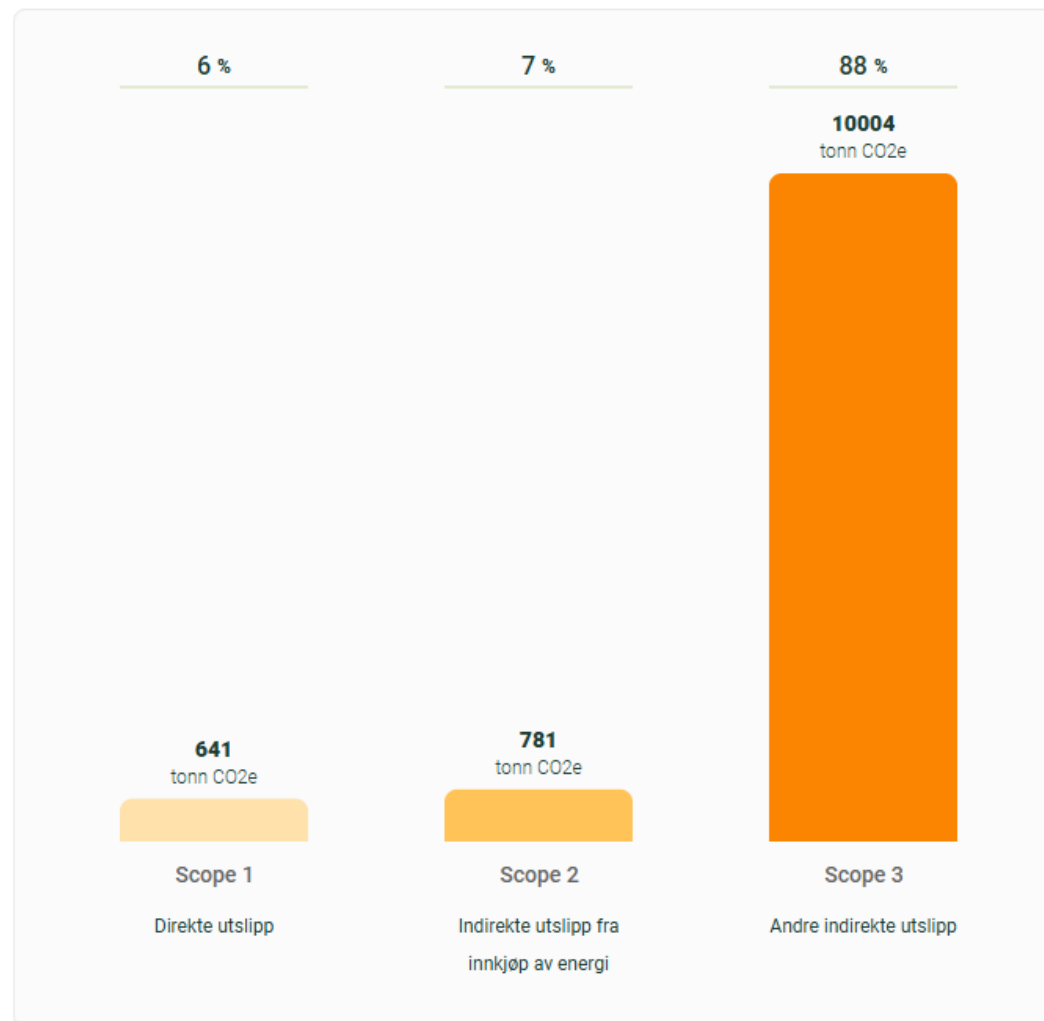
- Klimagassutsleppa til heradet skjer utanfor kommunegrensene.

Utslipp per scope

[Last ned](#)[Les mer om scope](#)

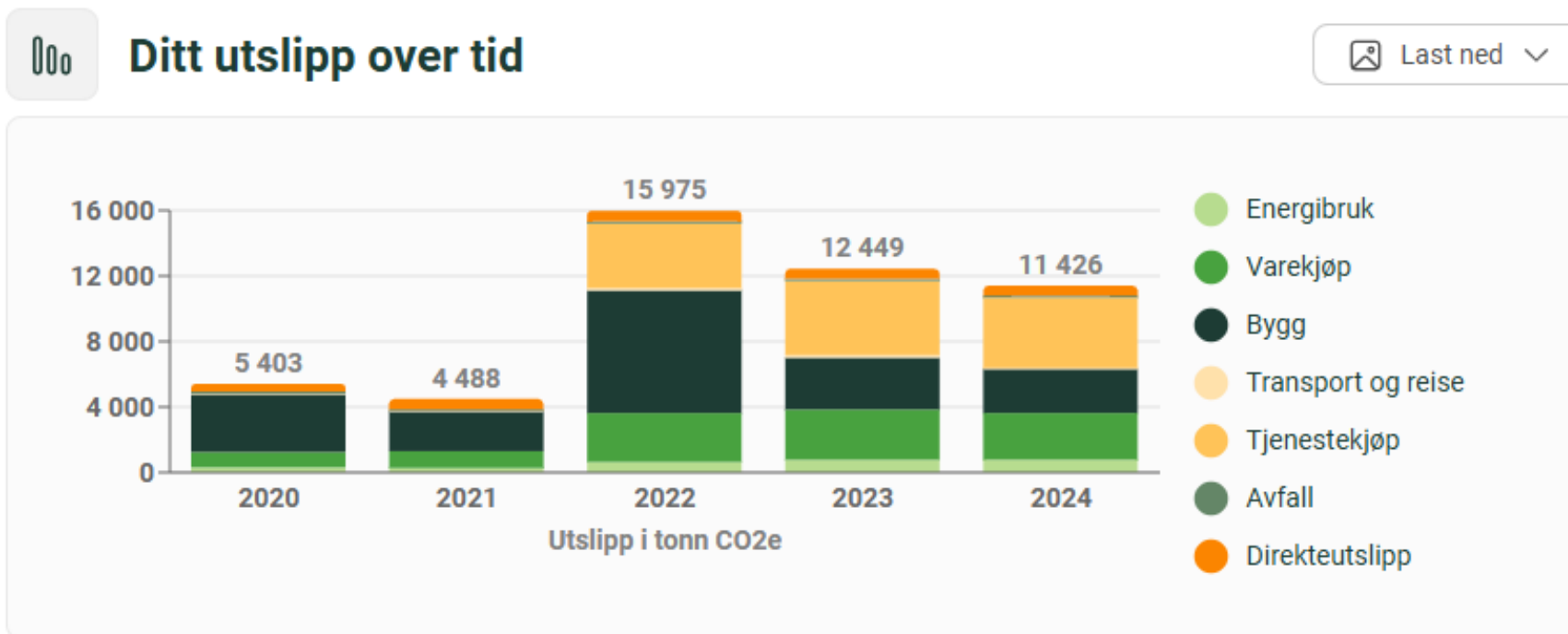
Denne figuren illustrerer klimafotavtrykket til virksomheten fordelt på scope 1, 2, og 3.

Talproblem 1: auka kr = auka CO2

Talproblem 2: meir kunnskap = auka CO2

Voss herad skal feia for eiga dør

Foto: Geir Geitle, avisa Hordaland. Kost-retusjering: Lina Hamre.

Fordelt på kategoriar

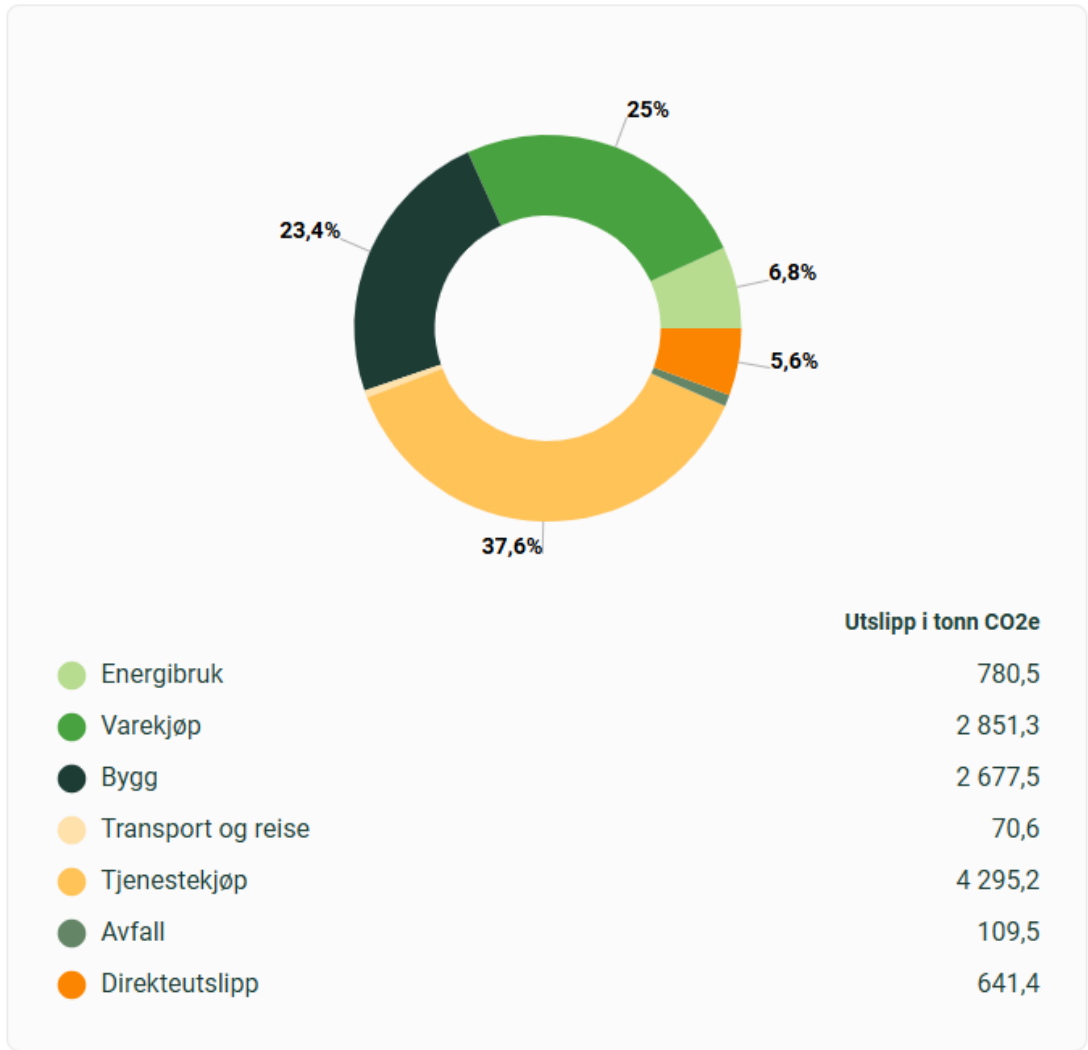
- 1. Tenestekjøp (t.d. helse og omsorg, skule, barnehage)
- 2. Varekjøp (t.d. mat, møblar, IT-utstyr)
- 3. Bygg (t.d. vedlikehald, nybygg)
- 4. Energibruk (straum)
- 5. Direkteutslepp (diesel/bensin)

Bidrag per kategori

 Last ned

Denne figuren illustrerer klimafotavtrykket til virksomheten fordelt på hovedkategorier.

Prioritet: grøn(are) anskaffingar

- Tenester: personbil, varebil, maskiner, transporttenester (skuleskyss t.d.)
- Varer: brukt framfor nytt (møblar), ting som varer (IT-utstyr)
- Bygg og infrastruktur: ombruk av byggjematerialar og byggjemassar, klimavenlege materialval, energieffektivisering, drivstoff

Kjøpekultur?

- Historia om (klima)skammens tastatur.

E-post frå ein ass. rektor:

«Me skal oppgradere arbeidsrommet til personalet for å imøtekomme HMS-krav om arbeidsstilling med meir.

Eg fekk tips om å ta kontakt med deg for å høyre om det finst ordningar for ombruk av kontormøblar og andre møblar/utstyr i heradet. Finst det nokon slike ordningar?»

Voss herad

Eg Voss
iPluss2027

VOS2
bygd for alle

Foto: Pixabay

Voss herad som studieobjekt

Kvifor Voss?

- 1) Kommunen hadde oppdaterte klimaplaner
- 2) Kommunen hadde satt seg klimamål
- 3) Kommunen førte klimabudsjett
- 4) Kommunen var medlem i Klimapartnere Vestland
- 5) Anbefaling frå Vestland fylkeskommune

NHH

NORGES HANDELSHØYSKOLE

Bergen, Høst, 2024

Institusjonelle logikkens rolle i å drive og forme klimaregnskap

En analyse av styringskontroller og spenninger i kommunal sektor

Eivind Øygarden Brekke & Thea K. Morlandstø Husebø

Veileder: Tomi Rajala

Masteroppgave i økonomi og administrasjon

Hovedprofil: Økonomisk styring

NORGES HANDELSHØYSKOLE

Utgangspunkt

- Problemstillingen for denne masteroppgaven er følgende: «***Embedded agency og institusjonelle logikker i bruk av klimaregnskap i kommuner***»
- Bakgrunnen for denne problemstillingen er ønsket om å **studere hvilke institusjonelle logikker som påvirket innføringen og bruken av klimaregnskapet Klimakost i Voss herad.**
- Vi var spesielt interessert i å se **hvilke institusjonelle logikker som dominerte og undersøke om implementeringen av klimaregnskapet førte til noen endringer i individers eller organisasjonens institusjonelle logikker.**

Forskningsspørsmål:

Hvordan institusjonelle logikker begrenser og muliggjør klimaregnskap i ulike styringskontroller i Voss kommune?

Institusjonelle logikker handler om hvilke verdier aktører legger til grunn for sine handlinger og tenkemåter. Vi så det som spennende å finne ut av hvordan institusjonelle logikker påvirker virksomhetsstyringen for bærekraft og hvilke logikker som dominerer og hvordan aktørene handler når det er spenning mellom logikkene.

Vi ønsket spesielt å se på rollen til klimaregnskapet og hvordan bruken av dette var påvirket av logikker over tid.

Kva er «institusjonelle logikker»?

- Etablerte regler, normer, verdier og praksis som styrer en aktørs atferd og tanker
- 7 grunnleggende institusjoner i samfunnet med logikker som påvirker individer, organisasjoner og samfunnets midler og mål: staten, profesjonen, markedet, organisasjonen, familie, religion og samfunn.
- Institusjonelle logikker er «sosiale konstruksjoner» som gir aktører ulike og/ eller motstridende rasjonaliteter. For eksempel kan det bli konflikt mellom bærekraftslogikk, markedslogikk og statslogikk.

Funn

01

Kommunedelplanen **Vossaklima 2030** trekkes frem som endringsdriveren for de strukturelle endringene som har vært i kommunen siden 2021, ikke klimarekneskapen

02

Et **Klimateam** kan være med på å styrke organisasjonens bærekraftslogikk gjennom at de ansatte ser at ledelsen prioriterer klimaarbeid. Vi observerer her at aktørene jobber strategisk for å skape en plattform som styrker kommunens bærekraftslogikk, selv om de tradisjonelt sett opererer innenfor en struktur der statslogikk dominerer.

03

Våre funn viser at Voss herad ikke har noen insentiv ordninger tilknyttet klimaprestasjon etter innføringen av klimaregnskapet. Dette innebærer at klimaregnskapet mangler strukturer som belønner tiltak for å redusere utslipp. **Fraværet av belønningssystemet** kan forklares gjennom statslogikken som vektlegger nasjonale krav og reguleringer fremfor innovasjon og insentivordninger.

04

Funnene viser at klimaregnskapet **Klimakost ikke fungerer optimalt som et kybernetisk styringsverktøy** for Voss herad. Dette kommer både av mangel på funksjoner tilpasset kommunal sektor, men også av at klimaregnskap ikke er påbudt fra statlig hold, noe som gjør at det ikke er et standardisert verktøy alle kommuner må bruke. Dermed mister Voss herad muligheten for sammenlikning med liknede

Konklusjon

- «Vi har observert flere konflikter mellom de forskjellige logikkene, men som tidligere forskning også viser til (Eitrem et al., 2024; Vikstedt et al., 2024), har vi funnet at den mest dominerende konflikten er konflikten mellom markedslogikk og bærekraftslogikk. Dette kommer av at tiltak for å redusere klimagassutslipp ofte er kostbare, dermed vil ikke dataen fra klimaregnskapet, som favoriserer klimagassreduserende tiltak, harmonere med de mer tradisjonelle kybernetiske styringsverktøyene som budsjetter som legger til grunn en markedslogikk.
- Det er mindre spenning mellom statslogikk og bærekraftslogikk, siden logikkene oftere har sammenfallende mål og siden vi identifiserer at aktørenes handlingsrom til å bruke bærekraftslogikk er større enn i konflikten mellom markedslogikk og bærekraftslogikk.»

Institusjonelle logikker i Vossaklima 2030

Bærekraftslogikk	<p>Overordnet er bærekraftslogikken i kommunedelplanen til stede gjennom store deler av planen.</p> <p>Bærekraftslogikken er fremtredende i planens innledning der det refereres til hvor utsatt kommunen er for klimaendringer og hvordan klimautslipp er negativt for kommunes naturmangfold. Videre vedtar kommunen flere klimatiltak enn det som er pålagt fra myndighetene. Bærekraftslogikken kommer tydelig frem i utslippsmålet som er satt på 69%, og ikke 55% som myndighetene har satt for Norge nasjonalt. Her handler kommunen innfor sitt handlingsrom og trekker inn en bærekraftslogikk.</p>
Statslogikk	<p>Vi observerer at kommunen opererer innfor de institusjonelle rammene til statslogikk. Dette vises tydelig i del 4 «rammer for arbeidet». Der identifiserer vi henvisinger til nasjonale mål og føringer, samt flere regionale føringer. Dette er blant annet Parisavtalen, regjeringens klimaplan for 2021-2030, Klimakur 2030 og en rekke andre stortingsmeldinger, NOUer og lover.</p>
Markedslogikk <i>(Her observeres en mer tradisjonell markedslogikk enn omtalt i tabell 6)</i>	<p>Markedslogikken identifiseres i liten grad i kommunedelplanen. Under overskriften «økonomiske konsekvenser» poengteres det at det kommer til å koste, men det er en kostnad kommunen ønsker å ta.</p> <p><i>«Det er ikkje eit alternativ å ikkje gjera noko for å bidra aktivt og konstruktivt i arbeidet med å redusera klimagassutsleppa. Kostnadane knytt til ikkje å ta grep no vil verta langt høgare på sikt.» (Voss Herad, 2022, p. 41)</i></p> <p>Her kommer det frem at kommunen har et langsiktig kostnadsperspektiv, der markedslogikk observeres. Videre observeres den også i noen grad under delen om målkonflikter.</p>
Spenninger mellom logikkene	<p>Konflikter mellom logikkene kan identifiseres tydelig i en egen del som handler om målkonflikter. Denne delen legger frem konflikter mellom de forskjellige målene og satsningsområdene i Vossaklima 2030. De tydeligste konfliktene er mellom bærekraftslogikk og markedslogikk. Disse kan man observere i målkonfliktene om landbruk, utslippsfrie byggeplasser og i konflikten mellom utbygging og naturmangfold. Siden disse konfliktene hovedsakelig eksisterer utenfor kommunens organisatoriske grenser, så forventer vi ikke å finne de samme eksemplene i vår primærdata.</p> <p>Vi identifiserer ingen tydelige konflikter mellom bærekraftslogikk og statslogikk. Vi vil heller argumentere for at logikkene i denne rapporten støtter opp under hverandre og har samme mål. Som tidligere nevnt er ikke klimaregnskapet omtalt i rapporten, og vi kan derfor ikke identifisere spenninger mellom logikkene i lys av klimaregnskapet.</p>

Faglønssjar «fem på halv»

PROGRAM VÅR 2025

15. januar: Kan tidleg innsats innebera mindre utanforskap?
26. februar: Er «Sirkulære Voss» løysinga for lågutsleppssamfunnet?
25. mars: Heradet sitt klimarekneskap – korleis ligg me an?
- 7. mai:** **Kultur som samfunnsbyggjande kraft?**
28. mai: Meir av alt raskare og ta vare på naturen – går det an?
18. juni: Skisse til ny samfunnsdel og arealstrategi |

Faglønssjane tar opp tema som vert sett fokus på i samband med revisjon av kommuneplanen. Alle faglønssjane startar fem på halv tolv i heradsstyresalen og varar ein god halvtime.

Me sest på faglønssj 🤖

Helsing prosjektgruppa for revisjon av kommuneplanen sin samfunnsdel